

Konstandinos Kawafis: Η ΨΗΦΟΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ / GŁOS ATENY

Konstandinos Kawafis: GŁOS ATENY

Jeżeli chodzi o sprawiedliwość,
gdy osąd ludzki nęka wątpliwość,
potrzebna pomoc i światło z góry,
sędziowie milczą, nastrój ponury,
wyrok zależy od boskiej córy.

Do Ateńczyków rzecze Pallada:
"Ustanowiłam wasz sąd, Hellada
lub inne państwo sławne i wielkie
lepszego ponad ten mieć nie będzie.
Więc wy, dostojni ludzcy sędziowie,
nie dajcie namiętnościom się ponieść.
Bądźcie go godni, wyrozumiali,
nigdy zaś w swoich osądach mali.
I nawet jeśli rygorystyczni,
w swoich wyrokach jaśni i czyści.
Jest dobrem wasza praca dla ludzi,
niechże się niczym podłym nie zbrudzi.
Bądźcie szlachetni i sprawiedliwi,
surowi, lecz, Boże broń, nie mściwi".

Aten wzruszeni mieszkańcy na to:
"Pani, gdzie do rozumu nam twego,
jakże odwdzińczyć się mamy za to,
czym obdarzyć takiego sędziego".

Panna Jasna tłumaczy:
"O, ludzie, dość prawość i bezstronność,
żadnej nie oczekuję zapłaty,
chcę mieć swój jeden głos, jak przystało,
tak, dostojni mężowie-sędziowie,
do głosu zastrzegam sobie prawo".

Zmartwili się sędziowie: "O, nieba,
jak chcesz wśród śmiertelników głosować,

toż z nieboskłonu zejść by ci trzeba?"

"Niech was ta sprawa
nie trapi. I, tak, jestem rozważna
podczas głosowania. Jeśli obawa
by zaszła, że stworzycie dwa ciała,
niektórzy za, inni zaś przeciw, to
bez opuszczania gwiazd, dam wam swój głos.
Oskarżonemu życzę zbawienia,
z tego znana jest wasza Atena,
z umiejętności do przebaczenia,
od mej wielkiej macierzy Metydy
w swej koronie mądrość nieskończoną
wnoszę między wasz rozbrat i zgrzyty.

(tł. Ela Binswanger)

*

Κωνσταντίνος Καβάφης: Η ΨΗΦΟΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Ότε το δίκαιον λύσεως αμοιρεί,
ότε η κρίσις των ανθρώπων απορεί
και ανωτέρας αρωγής και φώτων χρήζει,
οι δικασταί σιγώσιν ασθενείς, μικροί,
κι η ευσπλαχνία των Θεών αποφασίζει.

Εις τους δημότας Αθηνών είπ' η Παλλάς·
«Το δικαστήριόν σας ίδρυσα. Ελλάς
ή άλλη πόλις ευδοξότερον ποτέ
δεν θέλει αποκτήσει. Άνδρες δικασταί,
φανείτ' αντάξιοι αυτού. Ανόικεια
πάθη απαρνηθείτε. Επεικεια
το δίκαιον να συνοδεύει. Αυστηρά
αν είν' η κρίσις σας, ας είναι καθαρά
επίσης - ως αδάμας άσπιλος, αγνή.
Το έργον σας εις τ' αγαθά και ευγενή
να είναι οδηγία, και διοίκησις
σώφρων. Ουδέποτε μωρά εκδίκησις».

Απήντησαν εν συγκινήσει οι αστοί·
«Ω δέσποινα, ο νους ημών αδυνατεί

ευγνωμοσύνης φόρον ν' εύρει επαρκή
εις την λαμπράν ευεργεσίαν».

Η γλαυκή
τους οφθαλμούς θεά απήντησε· «Θνητοί,
το Θείον εξ υμών μισθόν δεν απαιτεί.
Ενάρετοι και αμερόληπτοι εστέ·
τούτο μ' αρκεί. Εξάλλου, άνδρες δικασταί,
ψήφου μιας εφύλαξα δικαίωμα».

Είπον οι δικασταί· «Εις το στερέωμα
το αστερόεν ζώσα, παρ' ημίν, Θεά,
ενταύθα πώς ψηφίσεις;»
«Μη σας ανιά
η απορία αύτη. Εγκρατής ειμί
εν τω ψηφίζειν. Αλλ' αν ευρεθεί στιγμή
καθ' ήν διαιρεθείτ' εις δύο σώματα,
οι μεν υπέρ, οι δε κατά, τα δώματα
χωρίς ν' αφήσω τ' ουρανού, υμείς αυτοί
την ψήφον μου θα χρησιμεύετε. Αστοί,
εις τον κατηγορούμενον επιθυμώ
πάντοτε να χαρίζηται. Εν τω θυμώ
της Αθηνάς σας η συγχώρησις οικεί
μεγάλη, ατερμάτιστος, προγονική,
ένστικτον εκ της Μήτιδος, η κορωνίς
σοφίας υπερτάτης εν τοις ουρανοίς».

(1892/1894)

*

Atena (gr. Ἀθήνη Athene, Ἀθηναίη Athenaie, łac. Minerva) - w mitologii greckiej bogini mądrości, sztuki, sprawiedliwej wojny oraz opiekunka miast, m.in. Aten i Sparty. Jest jedną z dwunastu głównych bogów olimpijskich. Jej atrybutami są: włócznia, tarcza i łuk. Jej świętym zwierzęciem jest sowa, a rośliną - oliwka. Jej rzymskim odpowiednikiem jest Minerva.

Geneza Ateny nie została jednoznacznie ustalona. Wiadomo jednakże, że istniała już za czasów przedgreckich. Teksty zapisane pismem linearnym B wskazują na jej dużą rolę w okresie mykeńskim. Miałyby wtedy opiekować się władcami i pałacami królów, co wiązałoby się z jej późniejszą rolą patronki miast i rodów bohaterskich.

Atena przyszła na świat inaczej niż inni bogowie greccy. Jej ojciec Zeus wdał się w romans z Metydą, boginią rozwagi. Był to jeden z jego pierwszych romansów. Metis uchodzi też za pierwszą żonę władcy pioruna. Obiekt zainteresowań władcy Nieba, to personifikacja rozwagi, była ona córką Okeanosa i Tetydy lub też tytanką. Gdy zaszła w ciążę, Gaja wypowiedziała przepowiednię, zgodnie

z którą jako pierwsze dziecko tej pary urodzi się dziewczynka, kolejny zaś przyjdzie na świat chłopiec, który odbierze Zeusowi panowanie nad światem i wypędzi ojca z Olimpu. Władca nieba zaczął więc obawiać się, że urodzone z tego związku dziecko odbierze mu władzę. Połknął więc Metydę noszącą jego córkę. Począł po tym cierpieć na bóle głowy, które utrzymywały się dłuższy czas. Wezwał więc do siebie boskiego kowala, Hefajstosa, któremu polecił rozłupać sobie czaszkę toporem, aby dojść do przyczyny złego stanu zdrowia i usunąć jego przyczynę.

Gdy Hefajstos uderzył w głowę swego ojca, wyskoczyła z niej Atena ubrana w pełną zbroję. Wydała też od razu okrzyk wojenny.

Inny mit mówi, że po urodzeniu Ateny Hera pozazdrościła swemu mężowi, że wydał na świat dziecko bez jej pomocy. W efekcie zrodziła Hefajstosa. Wedle innej wersji jest on synem zarówno Zeusa, jak i Hery, natomiast dzieckiem zrodzonym wyłącznie z Hery na skutek jej gniewu na Zeusa za samodzielne zrodzenie Ateny jest Tyfon, olbrzymi skrzydlaty potwór pokonany przez Zeusa. Ojcem Ateny rzekomo miał być również Pallas o kozich nogach.

Jan Parandowski wysuwa hipotezę, że imię bogini bierze swój źródłosłów od przedgreckiej nazwy Aten, a dla Greków imię to znaczyło „Atenka”.